

18

lutego
czwartek / Thu
19:00

NFM, Sala Główna KGHM

Lang Lang i Symfonia Waszyngtońscy

Christoph Eschenbach – dyrygent

Lang Lang – fortepian

National Symphony Orchestra Washington

PROGRAM:

Christopher Rouse (*1949) *Phaethon* [8']

Edvard Grieg (1843–1907) *Koncert fortepianowy a-moll op. 16* [29']

I Allegro molto moderato

II Adagio

III Allegro moderato molto e marcato

*** [20']

Johannes Brahms (1833–1897) / **Arnold Schönberg** (1874–1951) *Kwartet fortepianowy g-moll op. 25* (opracowanie na orkiestrę) [45']

I Allegro

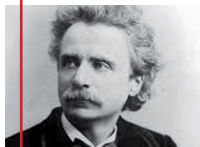
II Intermezzo: Allegro ma non troppo

III Andante con moto

IV Rondo alla Zingarese: Presto

J. Brahms

E. Grieg

WROCLAW 2016
Europejska Stolica Kultury

SPINANSOWANE ZE ŚRODKÓW

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Omówienie

Piotr Matwiejczuk (Program 2 Polskiego Radia)

*Wzięć pomysły! Dam ci rydwan – co uczynisz?
Zdołasz się oprzeć obrotowi nieba?
Czy cię nie zmiecie ten wir? Może mniemasz,
Że tam są gaje albo miasta bogów
I bogacone darami świątynie.
O, pośród grozy i potwornych kształtów
Trzeba ci jechać.*

Takie słowa Owidiusz w *Przemianach* wkłada w usta Heliosa, ostrzegającego swego nieroztropnego syna, Faetona, przed ryzykowną przejażdżką ognistym rydwanem boga Słońca. Jak tragiczny w skutkach był upór półboga, wiemy z wielu mitologicznych źródeł: to przez Faetona, który podczas jazdy nazbyt zbliżył się do powierzchni Ziemi, cała północna część Afryki zamieniła się w pustynię znaną dziś jako Sahara... Słowa Heliosa brzmią złowrogo i dziś, gdy coraz większe obszary naszej planety obracają się w ziemię jałową za sprawą krótkowzrocznych decyzji uzurpatorów kreujących się na panów tego świata. Mitologiczny Faeton został srodze ukarany za swoją zuchwałość – Zeus, by ratować harmonię wszechświata, zestrzelił go z nieba piorunem. Ta dramatyczna historia, przez wieki inspirująca artystów, stała się kanwą barokowych oper Jeana-Baptiste’a Lully’ego oraz Niccolò Jomellego, a także dwóch słynnych poematów symfonicznych. Pierwszy to pochodzący z 1873 roku utwór Camille’a Saint-Saënsa, drugi, którego wysłuchamy dzisiejszego wieczoru, to o przeszło wiek młodszą kompozycję Christophera Rouse’a, zamówiona przez Orkiestrę Filadelfijską dla uczczenia dwusetlecia uchwalenia Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

Amerykański kompozytor tak mówi o okolicznościach powstania swojego *Faetona*: „Za sprawą niepokojąco ironicznego zrządzenia losu, poranek 28 stycznia 1986 zastał mnie nad 443 taktem utworu, w którym Zeus strąca Faetona z nieba; w tym samym momencie prom kosmiczny Challenger eksplodował kilka minut po starcie. *Faeton* dedykowany jest pamięci siedmiorga astronautów, którzy stracili życie tego dnia – również strąceni z nieba”. Tragiczna, burzliwa

warstwa fabularna poematu została oddana za pomocą bogatych środków dźwiękowych: Rouse rozpiął utwór na imponujący zestaw instrumentów perkusyjnych, m.in. gigantyczną kotłatkę, bloki papieru ściernego, marakasy, tam-tam oraz młot (taki jak ten, którego uderzenie słychać w finale VI Symfonii Gustava Mahlera). W przeciwieństwie do poematu francuskiego kompozytora, próbującego dźwiękowo odmalować całą historię nieszczęsnego boskiego syna, Amerykanin skupia się tylko na szaleńczej jeździe i tragicznym finale.

Karkołomną przejażdżką wydają się również koncerty fortepianowe z solowymi partiami wirtuozowskimi. Do najpopularniejszych przebojów tego gatunku należy *Koncert a-moll* op. 16 Edvarda Griega, utwór dwudziestoczeroletniego zaledwie kompozytora, wtedy jeszcze nie narodowego twórcy Norwegów, ale zafascynowanego romantyzmem naśladowcy Roberta Schumanna. niesprawiedliwy chyba jednak był Alfred Einstein, nazywając jedyny ukończony koncert fortepianowy Griega „odpowiednikiem koncertu Schumanna”, a innym utworom Norwega napisanym w formie klasycznej zarzucając „niedorozwój i kruchość”. Chociaż istotnie w dziele Griega słychać – choćby już w tonacji, tej samej co u niemieckiego kompozytora – inspiracje koncertem Schumanna, którego prawykonaniu z udziałem Clary Schumann przysłuchiwał się w 1858 roku piętnastoletni Grieg w Lipsku, to z pewnością jego utworu nie można nazwać kopią. *Koncert a-moll* rozbrzmiewa echemi norweskich tańców i pieśni ludowych. Po burzliwej kaskadzie opadających akordów, opartych na interwałach charakterystycznych dla ludowej muzyki ojczyzny Griega, otwierających pierwszą część utworu, zamiast klasycznie prowadzonej pracy tematycznej następuje prawdziwie romantyczna seria wielobarwnych obrazów dźwiękowych. Czarowne *Adagio* i taneczny finał, naśladowujący miejscami brzmienie ludowych norweskich skrzypiec hardanger, składają się na utwór, który, choć w latach odsądzania romantyków od czci i wiary bezlitośnie krytykowany, oczarował współczesnych. Podczas prawykonania w Kopenhadze w 1869 roku obecni byli m.in. Niels Gade i Anton Rubinstein, który użyczył na tę okazję własnego fortepianu. Warto dodać, że utwór Griega

---

zapaść się w historii jako pierwszy nagrany koncert fortepianowy – co prawda w mocno okrojonej, bo sześciominutowej wersji...

Clara Schumann była także pierwszą wykonawczynią partii fortepianu w *Kwarciecie fortepianowym g-moll* op. 25 Johanna Brahmsa. Wielka pianistka po tym wydarzeniu zapisała w dzienniku: „Byłam straszliwie zdenerwowana. Być może sprawiła to obawa o *Kwartet*, który tak bardzo leżał mi na sercu. Smyczkowcy grali po łebkach lub przysypiali, chociaż ja gram całym sercem. (...) *Kwartet* nie zadowala mnie w pełni, gdyż pierwsza część jest zbyt mało przejrzysta, w *Adagiu* emocja nadto wymuszona, nie porywając mnie w rzeczywistości. Ale uwielbiam *Allegretto c-moll* i ostatnią część”. Własnym uszom należy pozostawić decyzję, czy Clara była zbyt surowa dla utworu swego przyjaciela. Podobnych zastrzeżeń z pewnością nie miał młody Arnold Schönberg, dla którego Brahms był niemal muzycznym bogiem – co nie przeszkodziło późniejszemu rewolucjonście „podpaść świat” tonalności (czy też roztrzaskać go w drobny mak), czyli postąpić na wzór Faetona. Tak wielką atencją darzył ojciec dodekafonii pierwszy Brahmsowski *Kwartet*, że w 1937 roku zaaranżował go na orkiestrę symfoniczną. Swoją decyzję tak tłumaczył dwa lata po ukończeniu pracy: „Moje powody: lubię ten utwór, jest rzadko grywany, a przy tym zawsze grywany źle, ponieważ im lepszy jest pianista, tym głośniej gra, a wówczas nie sposób usłyszeć cokolwiek z partii smyczków. Zapragnąłem w końcu usłyszeć wszystko – i oto, co osiągnąłem. Moje intencje: pozostać dokładnie w stylu Brahmsa i nie iść ani o krok dalej, niż poszedłby on sam, gdyby żył. Zwracać baczną uwagę na reguły, którym Brahms był wierny, i nigdy ich nie przekraczać”.

Piękny to hołd, jaki złożył XIX-wiecznemu neoklasykowi największy XX-wieczny kompozytor awangardowy. Choć przyznać trzeba, że opracowanie mówi więcej o samym Schönbergu, niż o stylu Brahmsa: od intymnego ducha muzyki twórcy *Niemieckiego Requiem* dzieło odchodzi dość daleko przez nadmierny patos i bardzo rozbudowaną masę orkiestrową, w tym dużą sekcję perkusyjną (tu złośliwym przychodzi na

myśl skojarzenie ze ścieżką dźwiękową z kreskówek *Tom i Jerry*, do których i Schönberg przyłożył rękę podczas swojego pobytu w Ameryce). W takich opracowaniach nie o ślepe naśladownictwo brzmienia i stylu jednak chodzi, ale o oryginalny, charakterystyczny podpis aranżującego kompozytora. W przypadku Arnolda Schönberga podpis to bardzo czytelny.

Christoph Eschenbach, fot. Luca Piva

Christoph Eschenbach

Dyrektor muzyczny National Symphony Orchestra oraz John F. Kennedy Center for the Performing Arts. Jest bardzo cenionym dyrygentem gościnnym, zapraszany przez najznakomitsze orkiestry i teatry operowe na całym świecie. Od sześciu sezonów prowadzi National Symphony Orchestra, z którą odbył dwa ostatnie tournée zagraniczne, zyskując wielkie uznanie. W obecnym sezonie wykonają razem dwa prawykonania utworów zamówionych u kompozytorów amerykańskich – Tobiasa Pickera i Seana Shepherd. Inne angaże artysty to występy z Królewską Filharmonią w Sztokholmie, Filharmonikami Wiedeńskimi w Austrii i podczas tournée po Japonii, Israel Philharmonic, London Philharmonic, Orchestre de Paris, Gewandhaus Orchester, Filarmonica della Scala, New York Philharmonic, tournée po Chinach z Schleswig-Holstein Orchestra.

www.christoph-eschenbach.com

Lang Lang

Jeżeli szukamy jednego słowa, które określa Lang Langa, jest nim „inspiracja”. Artysta inspiruje swoją grą prosto z serca zarówno podczas kameralnych recitali, jak i na największych estradach – np. podczas koncertu World Cup 2014 z udziałem Plácida Dominga, w trakcie Ceremonii Otwarcia Igrzysk Olimpijskich w Pekinie z Metallicą i Pharellem Williamsem w 2008 roku (transmisję oglądało ponad 4 miliardy ludzi) czy też na 56. i 57. ceremonii wręczenia Nagród Grammy, podczas Last Night of the Proms w Royal Albert Hall lub z okazji 200. rocznicy urodzin F. Liszta (transmisja live w ponad 500 kinach na całym świecie). Lang Lang tworzy trwałe partnerstwa z największymi artystami świata z dziedziny muzyki klasycznej i spoza niej, przybliża muzykę coraz większej liczbie ludzi, buduje kulturowe mosty pomiędzy Wschodem i Zachodem.

www.langlang.com

National Symphony Orchestra

Orkiestra realizuje obecnie swój 85. sezon, a 6. pod kierunkiem Christopha Eschenbacha. Założony w 1931 roku i afiliowany w 1986 roku do John F. Kennedy Center for the Performing Arts zespół liczy 96 muzyków. W każdym sezonie prezentuje około 150 koncertów w ramach serii abonamentowych, tournée, letnich koncertów w Wolf Trap i na Zachodnim Trawniku przed Kapitołem w Waszyngtonie, koncertów muzyki kameralnej w Terrace Theatre oraz na Millennium Stage, koncertów muzyki popularnej oraz licznych przedsięwzięć edukacyjnych. Projekty angażujące społeczność lokalną to NSO In Your Neighborhood (coroczne koncerty w szkołach, kościołach, świetlicach i innych miejscach publicznych w danej dzielnicy) oraz NSO Sound Health, w ramach którego odbywają się występy w placówkach służby zdrowia.

www.nationalsymphony.org

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

National Symphony Orchestra,
fot. Scott Suchman

Sponsorzy National Symphony Orchestra: David i Alice Rubenstein

Fundatorami stanowiska dyrektora muzycznego National Symphony Orchestra są Victoria i Roger Sant

Skład National Symphony Orchestra:

skrzypce

Nurit Bar-Josef (koncertmistrz), Ricardo Cyncynates (p.o. drugiego koncertmistrza), Alexandra Osborne (p.o. asystentka koncertmistrza), William Haroutounian, Holly Hamilton, Hyun-Woo Kim, Linda A. Schroeder, George Marsh, Jane Bowyer Stewart, Teri Hopkins Lee, Pavel Pekarsky, Heather LeDoux Green, Joel Fuller, Lisa-Beth Lambert, Marissa Regni (prowadzący), Pamela Hentges (asystent prowadzącego), Desimont Alston, Peter P. Haase, Cynthia R. Finks, Deanna Lee Bien, Glenn Donnellan, Natasha Bogachek, Carole Tafoya Evans, Jae-Yeon Kim, Wanzhen Li, Jan Chong**, Claudia Chudacoff**, Joanna Owen**, Malorie Blake Shin**

altówki

Daniel Foster (prowadzący), Abigail Evans Kreuzer (asystent prowadzącego), William Foster, Lynne Edelson Levine, Denise Wilkinson, James Francis Deighan, Eric deWaardt, Nancy Thomas, Jennifer Mondie, Tsuna Sakamoto-Nelson, Ruth Wicker Schaaf, Mahoko Eguchi

wiolonczele

David Hardy (prowadzący), Glenn Garlick (asystent prowadzącego), Janet Frank, Loran D. Stephenson, Steven Honigberg, David Teie, James Lee, Rachel Young, Mark Evans, Sophie Shao**

kontrabasy

Robert Oppelt (prowadzący), Richard Barber (asystent prowadzącego), William Vaughan, Jeffrey Weisner, Ira Gold, Paul DeNola, Charles Nilles, Alexander Jacobsen

harfy

Adriana Horne (prowadzący), Elizabeth Blakeslee*

flety

Aaron Goldman (prowadzący), Leah Arsenault (asystent prowadzącego), Alice Kogan Weinreb, Carole Bean (flet piccolo)

oboje

Nicholas Stovall (prowadzący), Jamie Roberts (asystent prowadzącego), William Wielgus, Kathryn Meany Wilson (rożek angielski)

klarnety

Loren Kitt (prowadzący), Eugene Mondie (asystent prowadzącego, klarnet Es), Paul Cigan, Kathleen Mulcahy** (klarnet basowy)

fagoty

Sue Heineman (prowadzący), Truman Harris (asystent prowadzącego), Steven Wilson, Lewis Lipnick (kontrafagot)

waltornie

Abel Pereira (prowadzący), Laurel Bennert Ohlson (zastępca prowadzącego), James Nickel, Scott Fearing, Joy Branagan**, Chandra Cervantes**

trąbki

William Gerlach (prowadzący), Steven Hendrickson (asystent prowadzącego), Tom Cupples, Keith Jones

puzony

Craig Mulcahy (prowadzący), Barry Hearn (asystent prowadzącego), David Murray, Matthew Guilford (puzon basowy)

tuba

Stephen Dumaine (prowadzący)

kotły

Jauvon Gilliam (prowadzący), Charles Wilkinson (asystent prowadzącego, perkusja)

Lang Lang, fot. Xun Chi

---

perkusja

Eric Shin** (p.o. prowadzącego), Kenneth
Harbison (asystent prowadzącego), Joseph
Connell*

Prosimy o podzielenie się Państwa wrażeniami
w mediach społecznościowych: #NSO Tour

instrumenty klawiszowe

Lambert Orkis (prowadzący), Lisa Emenheiser*

organy

William Neil*

* stała współpraca

** kontrakt czasowy

*** urlop

Organizator: _____

Partner
strategiczny:

Bank Polski

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez: _____

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

